

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет Економіки та менеджменту
/назва факультету/

Кафедра психології
/назва кафедри/

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету

Галина ЦІХ
(підпис) (прізвище та ініціали)

« 30 » серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОЛІТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ

/назва дисципліни/

галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

/шифр і назва галузі знань/

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

/назва/

спеціальність 053 «Психологія»

/шифр і назва/

освітня програма «Психологія»

/назва/

спеціалізація

/назва/

вид дисципліни вибіркова дисципліна циклу професійної підготовки

/обов'язкова/вибіркова/

Тернопіль – 2024 рік

Робоча програма з навчальної дисципліни «Політична психологія»

(назва дисципліни)

для студентів факультету економіки та менеджменту

(назва факультету)

Розробники:

професор кафедри психології,

доктор історичних наук, професор

(посада, науковий ступінь та вчене звання)

/ Ярослав СТОЦЬКИЙ /

(підпис)

(ініціали та прізвище)

Робоча програма розглянута та схвалена на засіданні
кафедри психології

(назва)

Протокол від «29» серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри

(підпис)

/ Василь ВИШНЬОВСЬКИЙ /

(ініціали та прізвище)

Робоча програма розглянута та схвалена НМК
факультету економіки та менеджменту

(назва)

Протокол від «30» серпня 2024 року № 2

Секретар НМК

(підпис)

/ Оксана ПОТІХА /

(ініціали та прізвище)

Робоча програма погоджена:

Спеціальність

053 «Психологія»

(шифр і назва)

освітня програма

«Психологія»

(назва)

Завідувач випускової кафедри

(підпис)

/ Василь ВИШНЬОВСЬКИЙ /

(ініціали та прізвище)

Гарант освітньої програми

(підпис)

/ Ірина ПЕРІГ /

(ініціали та прізвище)

1. Структура навчальної дисципліни

Показник	Всього годин	
	Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Кількість кредитів/годин	5/150	5/150
Аудиторні заняття, год.	64	16
Самостійна робота, год.	86	134
Аудиторні заняття		
- лекції, год.	32	10
- лабораторні, год.	-	-
- практичні заняття, год.	32	6
- семінарські, год.	-	-
Самостійна робота		
- підготовка до лабораторних (практичних, семінарських) занять	22	8
- опрацювання окремих розділів програми, які не виносяться на лекції	40	72
- виконання контрольних завдань	-	-
- виконання індивідуальних завдань	-	-
- виконання курсових проєктів (робіт)	-	-
- підготовка та складання заліків, екзаменів, контрольних робіт, рефератів, есе, тестування	24	54
Залік		

Частка годин самостійної роботи студента:

- денна форма навчання - 57%;
- заочна (дистанційна) форма навчання - 89%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1 Курс «Політична психологія» є професійно спеціалізованою навчальною дисципліною для студентів спеціальності «Психологія». Це важливий компонент підготовки майбутнього фахівця у галузі соціально-політичного знання, що дозволяє систематизувати актуальні проблем психології політики. Теоретичні знання в цій сфері дозволяють сформувавши аналітичну базу психологічних явищ і процесів, що відбуваються в світі політики, глибше зрозуміти зв'язок політичного буття і внутрішніх мотивів політичної поведінки людей.

Мета курсу – сформувавши у студентів уявлення про теоретичні і прикладні особливості політико-психологічного знання, сформувавши уявлення про психологічні явища і процеси політичної сфери сучасного суспільства

Основні завдання курсу політичної психології:

2.2. Показати роль і значення політичної психології для вирішення проблем політичної практики, визначити основні області застосування психологічних знань.

2. Озброїти студентів теоретичними знаннями, основними техніками та процедурами в галузі політичної психології.

3. Формувати у студентів вміння та навички політичного консультування.

4. Проводити науково-дослідну роботу з питань політичної психології.

знати:

- основні етапи становлення та розвитку політичної психології;
- основні категорії, концепції та принципи політичної психології;
- особливості предмета, методології і методів сучасної політичної психології;
- психологічні прояви в політичному житті суспільства;
- області застосування психологічних знань у політичній практиці;
- зміст та основні види діяльності психолога у політиці.

вміти:

- володіти основними техніками та процедурами в галузі політичної психології;
  - дати характеристику психологічним особливостям політичної сфери сучасного суспільства;
  - володіти навичками політико-психологічного аналізу;
- проводити науково-дослідну роботу з питань політичної психології.

Програмні результати навчання:

ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей:

- інтегральної:

ІНТ. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів, та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

- загальних:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

- спеціальних:

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Лекційні заняття

№	Тема заняття та короткий зміст	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	2	3	4
1	Тема 1. Політична психологія як наука 1. Політика – об'єкт дослідження політичної психології. 2. Предмет політичної психології. 3. Методи політичної психології. 4. Політична психологія та інші науки.	2	1
2	Тема 2. Історія розвитку політичної психології 1. Передісторія політичної психології (Давня Греція, Стародавній Рим, Відродження, Просвітництво). 2. Особливості розвитку західної політичної психології у XIX – початку XX ст. 3. Історія української політико-психологічної думки. 4. Сучасний стан політико-психологічних досліджень та їх основні напрями в Україні та за кордоном.	4	2
3	Тема 3. Політична свідомість як психічний феномен 1. Суть політичної свідомості. 2. Взаємозв'язок політичної ідеології і політичної свідомості. 3. Формування політичної свідомості українців.	4	1
4	Тема 4. Психологія громадської думки і національної ідеї 1. Психологія маси. 2. Психологія громадської думки.	4	1

	3. Національна психологія, національний характер, національна ідея.		
5	Тема 5. Психологічні аспекти політичної культури 1. Суть політичної культури як соціального явища. 2. Типологія політичної культури та її основні критерії. 3. Психологічні аспекти формування демократичної політичної культури українців.	2	1
6	Тема 6. Психологія влади 1. Влада – атрибут політичної системи. 2. Розподіл влади і психологічні аспекти їхньої взаємодії. 3. Політичні конфлікти. 4. Політичні конфлікти в тоталітарних і демократичних системах.	4	1
7	Тема 7. Політична психологія особистості 1. Людина як політична істота. 2. Основні типи відносин «людина – політика». 3. Політична соціалізація: становлення особистості. 4. Основні вікові стадії політичної соціалізації та їх особливості.	4	1
8	Тема 8. Психологія політичної поведінки 1. Політичний вибір людини. 2. Політична участь: основні причини, мотиви. 3. Політична поведінка і політична діяльність. 4. Індивідуальний стиль політичної діяльності.	4	1
9	Тема 9. Психологія політичного лідерства 1. Політичний лідер як учасник політичного процесу. 2. Типологізація лідерства. 3. Політичне лідерство як психологічний феномен. 4. Проблема політичного лідерства в сучасній Україні.	4	1
Усього годин:		32	10

3.2. Практичні заняття

№	Тема заняття	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	2	3	4
1	Тема 1. Предмет, структура і методи політичної психології. Історія розвитку політичної психології	6	1
2	Тема 2. Політична свідомість як психічний феномен	4	0,5
3	Тема 3. Психологія громадської думки і національної ідеї	4	0,5
4	Тема 4. Психологічні аспекти політичної культури	4	1
5	Тема 5. Психологія влади	2	0,5
6	Тема 6. Особистість в політиці	4	0,5
7	Тема 7. Психологія політичної поведінки	4	1
8	Тема 8. Психологія політичного лідерства	4	1
Усього годин:		32	6

3.3. Самостійна робота

№	Найменування робіт	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	2	3	4
1	Підготовка до практичних занять та опрацювання лекційного матеріалу	22	8
2	Опрацювання окремих розділів програми, які не виносяться на лекції: 1. Методи досліджень політичної психології. 2. Зв'язок політичної психології з іншими науками. 3. Різновиди аспектів політичних систем. 4. Макіавеллізм як теорія ефективного владарювання в історії політичної психології. 5. Українська націоналістична течія в українській політико-психологічній думці. 6. Проблема перехідного періоду в політичній свідомості українського суспільства. 7. Форми політичних ідеологій у ХХ столітті. 8. Проблеми формування і реалізація національної ідеї в сучасній Україні. 9. Порівняльний аналіз національної ідеї М. Міхновського і Д.	40	72

	Донцова. 10. Історичний генезис української політичної культури. 11. Аналіз моделей політичної культури у Європі ХХ ст. 12. Характеристика режимів влади. 13. Відношення між носіями влади в сучасній Україні. 14. Аналіз головних положень Загальної декларації прав людини (1948 р.) у порівнянні до відповідних положень Конституції України (1996 р.). 15. Порівняльний аналіз політичного біхевіоризму і когнітивізму в сучасній Україні. 16. Порівняльний аналіз функцій політичної поведінки президентів незалежної України. 17. Характеристика типів політичної поведінки (закритого і відкритого) в українському суспільстві у 1991 – 2023 рр. 18. Характеристика політичних лідерів сучасної України на основі аналізу їхніх вербальних і невербальних складових іміджу у ЗМІ. 19. Роль великих людей (лідерів) у розвитку цивілізацій. 20. Методика дослідження рівня політичного інтересу. 21. Аналіз міфів національних героїв та виділення з них формули героїчного міфу. 22. Образ української влади у першому 20-літті ХХІ ст. у сприйнятті громадян. 23. Психологічний аналіз поколінь в українській політиці на прикладі подій ХХ ст. – першого 24-ліття ХХІ ст. 24. Психологічна характеристика українського суспільства під час російсько-української війни.		
3	Підготовка та складання заліку, тестування - Модуль №1 - Модуль №2 - Залік	24	54
Усього годин:		86	134

4. Критерії оцінювання результатів навчання студентів

Форма підсумкового семестрового контролю – залік

Модуль 1			Модуль 2			Підсумковий контроль	Разом з дисципліни
Аудиторна та самостійна робота			Аудиторна та самостійна робота				
Теоретичний курс (тестування)	Практична робота		Теоретичний курс (тестування)	Практична робота			
20	17		20	18		25	100
№ лекції	Вид робіт	Бал	№ лекції	Вид робіт	Бал	За кожних 3 бали семестрової оцінки студент отримує 1 бал підсумкової оцінки автоматично	
Лекції 1-8	Практичне заняття №1	5	Лекції 9-16	Практичне заняття №5	4		
	Практичне заняття №2	4		Практичне заняття №6	5		
	Практичне заняття №3	4		Практичне заняття №7	4		
	Практичне заняття №4	4		Практичне заняття №8	5		

5. Навчально-методичне забезпечення

Дистанційний курс « Політична психологія» (ID: 2985)

1. Методичні вказівки для самостійної роботи з курсу «Політична психологія» для студентів спеціальності 053 «Психологія» всіх форм навчання / авт.-упоряд. Стоцький Я. В. Тернопіль: ТНТУ ім. І. Пулюя, 2023. 42 с.

2. Методичні вказівки для практичних занять з курсу «Політична психологія для студентів спеціальності 053 «Психологія» всіх форм навчання / авт.-упоряд. Стоцький Я. В. Тернопіль: ТНТУ ім. І. Пулюя, 2023. 29 с.

6. Рекомендована література

1. Вівчарик М. М Україна: від етносу до нації: навч. посіб. К.: Вища школа, 2004. 239 с.

2. Гоббс Т. Левіафан або Суть, будова і повноваження держави церковної та цивільної. К.: Дух і Літера, 2000. 606 с.

3. Головатий М. Ф. Політична психологія: підруч. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 400 с.
4. Грицак Я. Й. Нарис історії України: формування модерної укр. нації ХІХ-ХХ ст.: навч. посіб. К.: Генеза, 2000. 360 с.
5. Дзюба І. М. Тарас Шевченко. Життя і творчість. К., 2008.
6. Донцов Д. Націоналізм. Вінниця, 2006.
7. Еліас Канетті. Маса і влада. К.: Альтернативи, 2001. 416 с.
8. Короткий оксфордський політичний словник. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2006. 789 с.
9. Куліш П. Повість про український народ / упоряд. В. Івашків. Т.: Тернограф, 2016. 228 с.
10. Лебон Г. Психологія народів. К.: Андронум, 2021. 110 с.
11. Лободовський Ю. Проти упирів минулого. Думки про Польщу та Україну / укл. П. Лібера, А. Павлишин. Люблін: Wyd-wo Test, Львів: Вид-во Астролябія, 2016. 546 с.
12. Оріховський С. Напучення польському королю Сигизмунду Августу. Українські гуманісти епохи Відродження: Антологія. К., 1995. 225 с.
13. Платон. Держава / Пер. з давньогр. Д. Коваль. К.: Основи, 2005. 355 с.
14. Полін. Дослідження історії та культури євреїв Східної Європи / за ред. Ентоні Полоньки. К.: Дух і Література, 2011. 410 с.
15. Психологічна енциклопедія / авт.-упоряд. О. М. Степанов. К.: Академвидав, 2006. 424 с.
16. Рудич Ф. М. Політологія: підруч. К.: Либідь, 2006. 480 с.
17. Светоній Г. Т. Життєписи дванадцяти цезарів. Л.: Сполом, 2012. 280 с.
18. Сковорода Г. Разговор, называемый алфавит, или букварь мира. Повне збір. творів: у 2-х т. К., 1973. Т. 1.
19. Стоцький Я. В. Модерна Україна і виклик національно-релігійної свідомості. *Конфесійне багатоманіття України в контексті духовного і національного відродження: наук. зб. Т., 2007. С. 191 – 199.*
20. Стоцький Я. В. Держава і релігії в західних областях України: конфесійні трансформації в контексті державної політики 1944 – 1964 років.: монографія. К.: ФАТА, ЛТД, 2008. 510 с.
21. Стоцький Я. В. Державно-релігійна політика ІІІ Райху (на території Німеччини): політологічний аналіз. *Мандрівець*. 2010. № 2 (86). С. 49 – 52.
22. Стоцький Я. В. Компаративістика тріади «Держава – освіта – церква» в Україні та у деяких країнах Західної Європи на сучасному етапі. *Наук. зап. ТНПУ ім. Володимира Гнатюка. Сер. Історія*. 2013. Вип. 2. Ч. 2. С. 187 – 192.
23. Стоцький Я. В. Політологічний, економічний і соціологічний аналіз діяльності Руської (Російської) Православної Церкви у Львівській області під тиском органів державної влади (1965 – 1991 рр.). *Народознавчі зошити*. 2021. № 6 (162). С. 1474 – 1482.
24. Стоцький Я. В. Аналіз антиукраїнських ідеологічних концепцій Московії – Росії і Російської Православної Церкви. *Воєнні конфлікти та техногенні катастрофи: історичні та психологічні наслідки: зб. тез І Міжнар. наук. конф. (Тернопіль, 22 – 23 квітня)*. Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2021. С. 122 – 124.

